

ПОСТІЙНО ДІЮЧИЙ СЕМІНАР НА КАФЕДРІ ПЕДАГОГІЧНОЇ МАЙСТЕРНОСТІ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ ПОЛТАВСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПЕДАГОГІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА

Гриньова М.В. (Полтава)

Починаючи з вересня 2005 року, коли в Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка на кафедрі педагогічної майстерності вперше відбувся науково-методичний семінар, що довів свою ефективність, такі заходи набули популярності і почали готуватися та проводитися систематично в наступні роки. Було започатковано функціонування постійно діючих науково-практичних семінарів. Учасниками заходів є науковці АПН України, ректори, проректори, докторанти, завідуючі кафедр педагогічних спеціальностей, директори шкіл, аспіранти, магістранти, студенти.

Завдання постійно діючого семінару:

- вивчення сучасних напрямків освіти;
- визначення проблемних і актуальних питань функціонування педагогічної науки;
- підвищення якості освіти;
- створення концептуальних засад менеджменту освіти;
- стратегії розвитку сучасного менеджменту та управління проектами;
- вивчення спадщини українських педагогів А.Макаренка, В.Сухомлинського, В.Короленка, М.Остроградського та ін., а також педагогів сучасності (В.Шаталова, М.Гузика, М.Палтишева, І.Гончаренка та ін.).

Основні напрямки та форми роботи семінару:

1. дослідження методологічних засад цільового управління навчальним закладом, осмислення філософських і соціально-психологічних чинників формування сучасної системи педагогічного менеджменту, розробка ефективного менеджера освіти, структурних моделей управління навчальним закладом, конструктивних механізмів управлінської діяльності сучасного керівника навчального закладу;
2. виступи з науковими повідомленнями, обговорення проблем використання театральної педагогіки у професійному самовихованні вчителя, проведення спільних майстер-класів, презентація творчих доробків педагогів, спільне проведення науково-практичних дискусій та педагогічно-мистецьких акцій.

Постійно діючий семінар (далі ПДС) – це форма навчання керівників за чітко визначеною темою, планом, підготовкою, проведенням, узагальненням результатів та рекомендацій.

Планування ПДС здійснюється за три-п'ять місяців до його початку на діагностичній основі. Головним критерієм у визначенні загальної проблеми ПДС і тематики є актуальність, яка визначається шляхом:

- опрацювання нормативних документів;
- вивчення фахових запитів керівників освітніх закладів та завідувачів кафедрами.

Організаційним комітетом, спеціалістами формується орієнтовний

перелік проблем. Вибір найбільш цікавих питань відбувається в результаті публічного обговорення. Проведення занять ПДС планується на базі педуніверситету, загальноосвітніх та позашкільних установ, громадських організацій.

Підготовка до заняття ПДС здійснюється не пізніше як за три місяці до його проведення. Створюється ініціативна група, яку очолює завідувач кафедри і до складу якої входять члени кафедри, ректорату, представники обласної, міської та обласної ради, інших освітніх закладів.

На організаційному засіданні завідувач кафедри формулює тему, основні завдання семінару і пропонує загальну форму проведення. При цьому заслуховуються і обговорюються зустрічні пропозиції. Вибір організаційних форм та методик проведення занять ПДС здійснюється шляхом консенсусу, а в критичних ситуаціях – шляхом голосування.

Члени ініціативної групи домовляються про чіткий розподіл обов'язків у підготовці та проведенні семінару (участь у конкретних заходах, надання приміщень, залучення спеціалістів, інформаційне, методичне, матеріальне і фінансове забезпечення).

Робочою групою можуть пропонуватися попередні домашні завдання для учасників семінару, які повідомляються їм не пізніше, як за тиждень до проведення заняття.

Тривалість проведення заняття ПДС не повинно перевищувати 5 годин. Якщо заняття триває більше двох годин, воно повинно мати 1-2 перерви від 15 до 30 хвилин. Тривалість одного заходу в межах заняття не може перевищувати 45 хвилин – одну академічну годину. Регламент доповіді до 20 хвилин, співповіді до 15 хвилин, виступ в обговоренні до 10 хвилин.

Обов'язкові структурні елементи будь-якого заняття ПДС:

- виклад теоретичної суті проблеми семінару (10–20% робочого часу);
- ознайомлення з конкретним досвідом реалізації проблеми, обговорення можливостей його використання (20–30%);
- практикуми і тренінги учасників семінару з його проблеми (35–45%);
- підбиття підсумків, підготовка рекомендацій семінару (10–20%).

Тривалість інших структурних елементів заняття, мотивованих його змістом та погоджених ініціативною групою, не може перевищувати 20 % робочого часу семінару. Активна робота учасників семінару – фронтальна, групова, індивідуальна – повинна складати не менше двох третин часу, виділеного на проведення семінару.

Вибір організаційних форм та методик реалізації кожного із зазначених структурних елементів довільний і встановлюється попередньою домовленістю на засіданні робочої групи, а по можливості – і з ініціативи учасників семінару безпосередньо на занятті.

ПДС базується на таких основах наукової діяльності кафедри педагогічної майстерності та менеджменту:

- створення освітнього середовища в Полтавському державному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка: функціонування музеїв-лабораторій А.С. Макаренка, В.О. Сухомлинського;
- опрацювання й видання працівниками кафедри педагогічної майстерності та менеджменту комплексу навчально-методичної літератури;
- створення нових курсів, яких вимагає динаміка сьогодення:
 - Основи педагогічної майстерності;
 - Педагогічні технології: теорія і практика;

- Менеджмент в освіті та ін.
- наукова діяльність магістратури за спеціальностями 8.000009 «Специфічні категорії. Управління навчальним закладом» та 8.000003 «Специфічні категорії. Управління проектами»;
- створення та функціонування науково-методичних комплексів:
 - Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту – асоціація директорів шкіл м. Полтави;
 - Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту – Мала Академія мистецтв – позашкільні заклади Полтавської області;
 - Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту – Управління Державного департаменту України з питань виконання покарань у Полтавській області
 - Кафедра педагогічної майстерності та менеджменту – музеї м. Полтави;
- робота студентських клубів педагогічного краєзнавства:
- діяльність Міжнародної макаренківської асоціації та Всеукраїнської асоціації А.С. Макаренка;
- участь кафедри у підготовці та захисті кандидатських і докторських дисертацій.

Функціонування постійно діючих семінарів реалізується в ході роботи Міжнародних, Всеукраїнських, регіональних науково-практичних конференцій та семінарів, що проходять на кафедрі педагогічної майстерності та менеджменту. Протягом 2005-2010 рр. проведено ряд таких семінарів.

2005 рік

Всеукраїнський науково-практичний семінар завідувачів кафедрами педагогічного спрямування „В.О. Сухомлинський у діалозі з сучасністю: проблеми свободи і відповідальності у вихованні особистості”.

Напрямки роботи:

1. Свобода і відповідальність особистості як виховні цінності
2. В.О. Сухомлинський і розвиток ідей про свободу і відповідальність у вітчизняних виховних системах
3. Свобода і відповідальність у контексті прав дитини
4. Формування відповідальності у дітей та молоді в умовах свободи вибору

2006 рік

1) “Науково-методична діяльність комплексу - кафедра педагогічної майстерності - Мала академія мистецтв - освітні та позашкільні заклади Полтавщини.”

Напрямки роботи:

1. Теоретичні основи організації виховної діяльності дитячих творчих колективів у культурному середовищі регіону.
 2. Творчий дитячий колектив – основа виховання культуровідповідної особистості
 3. Особливості створення культурного середовища в регіоні
- 2) Науково-методичний семінар «Шляхи удосконалення педагогічної майстерності викладача професійної школи»

Напрямки роботи:

1. Основні вимоги до професійної майстерності вітчизняних соціально-педагогічних кадрів
2. Сучасний педагог в умовах особистісно зорієнтованої освіти
3. Педагогічна майстерність майбутнього викладача як умова його професійного саморозвитку

2007 рік

Всеукраїнський науково-практичний семінар "Педагогічна майстерність керівника освітнього закладу: теорія і практика"

Напрямки роботи:

1. Концептуальні засади педагогічної майстерності менеджера освіти
2. Формування педагогічної майстерності майбутніх менеджерів освітніх закладів
3. Система інформаційного забезпечення управління загальноосвітнім навчальним закладом
4. Виховання життєтворчості менеджера освіти : моделі виховних систем

2008 рік

1) Всеукраїнський науково-практичний семінар „Впровадження ідей А.С. Макаренка в управління навчальними закладами”, присвяченому 120-й річниці з дня народження видатного педагога.

Напрямки роботи:

1. А.С. Макаренко: становлення людини, педагога, і керівника.
 2. Макаренківська виховна технологія у вимірах сучасної педагогічної теорії та практики.
 3. Управління освітнім процесом, як сучасна технологічна проблема.
- 2) Семінар «Формування у школярів навичок енергозбереження, утилізації та переробки твердих відходів» (спільно з Полтавським ОІППО)
- 3) Науково-методичний семінар «Управління проектами – вимога часу» присвяченому презентації магістратури зі спеціальності 8.000003 «Специфічні категорії. Управління проектами», кваліфікація 1238 «Керівник проектів і програм» та з нагоди 90-річчя заснування Національної академії наук

Напрямки роботи:

1. Система управління якістю освіти
2. Управління проектами в діяльності державної служби
3. Управлінська майстерність керівника навчального закладу

2009 рік

Всеукраїнський науково-практичний семінар «Досвід видатних педагогів Полтавщини в управлінській діяльності».

Напрямки роботи:

1. Досвід видатних полтавців в управлінській діяльності (М.В. Остроградський, І.П. Котляревський, М.В. Гоголь, В.Г. Короленко, В.І. Вернадський, А.С. Макаренко, В.О. Сухомлинський)
 2. Упровадження ідей видатних педагогів Полтавщини в педагогіці і практиці сучасної школи
 3. Становлення сучасного керівника як лідера освітнього закладу
- Всеукраїнська науково-практична конференція «Виховання особистісних якостей майбутніх фахівців у системі студентського самоврядування»

Напрямки роботи:

1. Виховання лідерських якостей майбутніх учителів у системі студентського самоврядування;
 2. Виховання соціально-активної особистості засобами студентського самоврядування;
 3. Проектна діяльність органів студентського самоврядування;
 4. Співпраця інституту студентського самоврядування з органами державної влади та місцевого самоврядування
- Науково-практичний семінар «Управління проектами як інноваційна галузь менеджменту»

Напрямки роботи:

1. Концептуальні підходи розвитку освітньої галузі «Управління проектами»;
2. Інноваційні шляхи освітнього менеджменту;
3. Діяльність магістратури «Управління проектами» як вектор розвитку кафедри педагогічної майстерності.

Науково-практичний семінар «Оптимізація викладання природничих дисциплін у середній школі шляхом впровадження новітніх педагогічних технологій»

Напрямки роботи:

1. Упровадження сучасних природоохоронних концепцій у навчально-виховний процес середньої школи;
2. Самостійність студента як умова формування творчої особистості вчителя;
3. Науково-педагогічна робота вчителя по формуванню компетентностей учнів.

Науково-практичний семінар «Стимулювання керівником ЗНЗ професійного зростання вчителів»

Напрямки роботи:

1. Педагогічне стимулювання як професійне зростання вчителів ЗНЗ;
2. Методи педагогічного стимулювання професійного зростання вчителів;
3. Компоненти професійного зростання вчителя та критерії їх визначення.

2010 рік

Регіональний науково-практичний семінар «Підготовка магістрів з управління проектами для галузей виробництва»

Напрямки роботи:

1. Законотворчість у контексті сучасних реформ системи освіти;
2. Підготовка висококваліфікованих управлінців для галузей матеріального і нематеріального виробництва — головна мета функціонування магістратури;
3. Проектування змісту сучасної вищої освіти.

Всеукраїнський науково-практичний семінар «Менеджмент у педагогічній системі А.С. Макаренка та його використання в освітньому просторі України».

Напрямки роботи:

1. Педагогічна спадщина А.С. Макаренка та світовий педагогічний менеджмент;
2. Управлінське середовище та методика організації виховного процесу в досвіді А.С. Макаренка;
3. Складові майстерності Макаренка – менеджера;
4. Корпоративне управління у макаренківських виховних закладах;
5. Макаренківські традиції в сучасному освітньому менеджменті.

Всеукраїнський науково-практичний семінар «Стратегії розвитку сучасного менеджменту та управління проектами».

Напрямки роботи семінару:

1. Перспективні напрямки розвитку менеджменту навчального закладу.
2. Історія вітчизняного досвіду управління проектами.
3. Управління проектами: освітніми, екологічними, соціальними тощо.
4. Роль громадських організацій у реалізації сучасних проектів різних напрямків та рівнів.
5. Самоорганізація студента, учня у ВНЗ та середніх загальноосвітніх навчальних закладах. Особистий проект учня, студента.

6. Підручник як проект організації навчально-виховного процесу.

Активними учасниками ПДС є магістранти кафедри педагогічної майстерності та менеджменту. Відгуки магістрантів про Всеукраїнський науково-практичний семінар «Досвід і спадщина видатних полтавців в педагогічній і управлінській діяльності» свідчать про ефективну діяльність семінарів та професійне становлення їх учасників. Розглянемо деякі з відгуків.

Галушка О.

Всеукраїнський семінар-практикум, який проходив 13 березня 2009 року на базі природничого факультету, був присвячений спадщині видатних педагогів-полтавців. Цей семінар має потужний науковий потенціал.

Всі виступаючі розглядали актуальні питання, які пов'язані з освітою в Україні. Під час виступів було висвітлено сучасність шкіл А.С.Макаренка, В.О.Сухомлинського та ін.

Такі семінари важливі тим, що всі присутні мали можливість висловити свою думку. У співпраці з Малою академією мистецтв семінар пройшов на належному рівні.

Ми зібралися на семінарі не даремно. Почерпнули для себе багато нового від талановитих, досвідчених науковців, професіоналів, від перегляду фільму, екскурсії до музею В.Г.Короленка, відвідання звітного концерту Малої академії мистецтв.

Отже, на мою думку, такі конференції треба проводити частіше і залучати до них якомога більше творчих колективів, щоб зробити їх ще цікавішими.

Ворона Л.

Невід'ємним компонентом навчання в магістратурі є науково-практичні семінари. Один з них, що відбувся на природничому факультеті, відкрив для мене новий зміст цього поняття. Це не просто нудне слухання доповідей учасників, це дійство яке захоплює широтою викладених тем, поєднанням різних видів діяльності і раціональністю розподілу часу.

Кількість доповідачів не була великою, що сприяло засвоєнню основних тез виступів.

Із великим інтересом сприймалася екскурсія до музею В.Г.Короленка. Вона була не просто цікавою, а пізнавальною, дала можливість більше дізнатися про життя і діяльність видатного діяча Полтавщини.

Цікаво було познайомитись з роботою позашкільного навчального закладу – Малої академії мистецтв. Особливо мене вразив перегляд фільму «Сліпий музикант», обговорювати який можна не на одній виховній годині.

Закінчення семінару вважаю дуже вдалим. Приємно, що магістранти змогли поспілкуватися в неформальній обстановці з викладачами.

Ковтун Т.

Всеукраїнський семінар-практикум, який проходив 13 березня 2009 року на природничому факультеті на базі Полтавської міської школи мистецтв «Малої академії мистецтв», був присвячений спадщині видатних педагогів-полтавців, вкотре довів яскравість і необхідність розглядати питання освіти в Україні.

В повідомленнях і виступах присутніх пов'язувалися проблеми сучасної освіти з проблемами, які існували в освітньому просторі з давніх-давен. Виступаючі в своїх зверненнях неодноразово підкреслювали сучасність виховних шкіл А.С.Макаренка; зверталися із закликами використовувати педагогічні поради В.О.Сухомлинського задля естетичного розвитку підростаючого покоління; часто звучало ім'я Вернадського у плані духовного розвитку особистості.

До слова запрошувалися всі бажаючі, кожен із присутніх у залі міг висловити свою думку, поділитися враженнями. Усі гості семінару зійшлися на думці, що проблеми у освіті є і боротися з ними не треба самотужки. Особливо коли поряд є такі талановиті люди, які в своїй роботі вже використовують практичні поради педагогів Полтавщини і готові поділитися ними зі своїми колегами освітянами, викладачами-початківцями, студентами, магістрантами.

ПЕДАГОГІЧНА ЯКІСТЬ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ

Зязюн І. А. (Київ)

Педагогічна якість – інтегральна характеристика, яка допомагає описати специфіку носія педагогічної професії на фоні представників інших професійних сфер діяльності. Професійна дія з виховання (учіння) відрізняється від повсякденних виховних (повчаючих) зусиль непрофесіонала передусім тим, що утримує в собі особливе ціннісне відношення, що поєднує людей. Воно може найбільше вирізнитися лише двома словами "учительство – учнівство". У момент усвідомленого прийняття учасниками міжособистісної взаємодії ролей, які мають педагогічний смисл (прийняття не просто в функціональному, але в життєвому, екзистенційному плані), це відношення задає певну структуру будь-якому освітньому процесу. Професійно-педагогічна якість базується на особливій особистісній установці людинотворення як змістово-сислове начало професійної діяльності. Ця установка в поєднанні з вільним володінням певною предметною сферою уможливує повноцінну навчально-виховну взаємодію. Нарешті, це володіння специфічними технологіями, що дозволяють продуктивно здійснювати виховання, учіння, а також інші види педагогічної діяльності, одержуючи стійкі позитивні результати.

Грані соціальних виявів професійно-педагогічної якості (ППЯ) зазвичай описуються за допомогою таких відомих категорій, як "кваліфікація", "компетентність", "педагогічна майстерність", "педагогічна техніка", "педагогічна культура", "компетенція", "педагогічна творчість".

Якщо кваліфікація і компетентність є нормативними характеристиками спеціаліста, то поняття "педагогічна культура" і "педагогічна майстерність" указують, у першу чергу, на специфіку суб'єкта педагогічної діяльності, на своєрідність і унікальність його особистого внеску в розвиток освіти. Педагогічна майстерність визначається рівнем цілісності буття і самореалізації у професії. Вона є своєрідним підсумком розвитку людини, що виражає досягнення чи повноту професійної якості. Особлива риса педагогічної майстерності – усвідомлення механізмів успішності своєї праці, себе як специфічного "інструмента" роботи з людиною.

Повнота усвідомлення глибин професії, механізмів і меж власної діяльності, будучи однією із суттєвих ознак майстерності, народжує здібності ставити і вирішувати (у межах своєї компетенції) професійні задачі будь-якого рівня складності – від прикладних до методологічних. Це уможливує передачу своєї майстерності іншій людині. Форми передачі досвіду різноманітні, різноаспектні, але у будь-якому випадку в них обов'язково присутні не просто описання, демонстрація, але й передача смислу, принципів, ціннісних установок, технологій педагогічної праці, що забезпечують відтворення професійних дій іншими. Убираючи в себе зміст кваліфікації і професійної компетентності, існуючи в історично заданих, а